

τιώτερες δὲν πρέπει νὰ τρυπῶνει μὲς στὶς καρδιές μας. Γιατὶ ἔλοι τοὺς ὑποφέρουσε πολὺ. Εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ πληρώσουσε τὶς δολοπλοκίαι καὶ τὴν ἀπληστία μᾶς μικρῆς τάξης διπλωμάτηδων καὶ ἀρχοντάδων, νὰ πάνε τὸ πετὸ τοὺς στὴν ἀγορὰ γι' αὐτὴ τὴν τάξη, ποὺ τοὺς ἔχει παραστήσει, πῶς ἡ πατρίδα βρῖσκεται σὲ κίνδυνο! Αὐτὴ ἡ μικρὴ τάξη ἀνασκάλισε καὶ συδαύλιζε ἀπὸ χρόνια τὸ μῖσος τῶν λαῶν— σ' αὐτῇ, κι' ὄχι στοὺς λαοὺς πέφτει ἡ εὐθύνη.

«Καθημερινὰ ἔλο καὶ πληθαίνουν οἱ πληροφορίες, ἔτι καὶ οἱ ἀντίπαλοί μας καλὰ μεταχειρίζονται τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τοὺς πληγωμένους, ἔτι κι' αὐτοὶ κοιτᾶνε νὰ εἶναι δίκαιοι ἀπέναντί μας, καὶ ἔτι ὁ ἀνθρωπισμὸς κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τῶν συνόρων ὑπάρχει ὁ ἴδιος, ἀκριβῶς ὅπως πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο, καὶ ἀκριβῶς ὅπως καὶ σ' ἐμᾶς . . . Πῶς εἶτανε δυνατό μαθεῖς νὰ εἶτανε ἄλλιως! Μὴ δὲ ζήσανε χιλιάδες Γερμανοὶ χρόνια στὴν Ἀγγλία, στὴ Γαλλία καὶ στὸ Βέλγιο, μὴ δὲν εἶχαν ἐκεῖ ἀποκατασταθεῖ κι' εἶτανε σὰ στὴν πατρίδα τοὺς! Πῶς θάταν αὐτὸ δυνατό, ἂν δὲ εἶταν ἐκεῖνοι οἱ πολιτισμοὶ στενὰ συγγενικοὶ μὲ τὸ δικόνε μας; Συλλογιστεῖτε, πῶς ἔλ' αὐτὰ δὲν μποροῦνε μεμιά νὰ χαθῶνε ἀπ' τὸν κόσμος, καὶ πῶς ἀκόμη κι' ὁ πόλεμος εἶναι στὸ μᾶκρος ἀδύναμος ἐναντίο τοὺς. Γι' αὐτὸ μὴν ἀφίνετε μὲς στὴν καρδιά σας καὶ στὶς καρδιές τῶν συντρόφων σας τόπο γιὰ μῖσος ἀφιλιωτο ἐναντίο στοὺς λαοὺς . . . Ἔσο κι' ἀνοιώθουμε βαθεῖα τὴν ὑποχρέωσή νὰ κάνουμε τέλεια τὸ χρέος μας.

«Συλλογιστεῖτε ἕμωσ ἀκόμη, ἔτι καὶ μεῖς οἱ ἴδιοι δὲν ἐγίναμε ἐξαφνα ἔλοι ἄγγελοι, καὶ ἔτι μεῖς οἱ ἴδιοι καταστοῦν χιλιάδες ποὺ βρῖσκονται ἔξω στὸν πόλεμο, θὰ εἶναι καμπόσοι ἀγριάνθρωποι, ποὺ γι' αὐτοὺς οὔτε στὴν εἰρήνῃ, καὶ πολὺ λιγώτερο στὸν πόλεμο, δὲν μποροῦνε νὰ ἐγγυηθῶμε. Ὅπως δὲν εἶναι δυνατό νὰ θέλωμε, οἱ ἀντίπαλοί μας νὰ γράφουσε στὸ λογαριασμὸ τοῦ λαοῦ μας αὐτὲς τὶς πράξεις αὐτῶν τῶν στόιχείων, ἔτσι δὲν πρέπει καὶ μεῖς νὰ τὸ κάνουμε γιὰ τέτοιαι πράξεις, ποὺ μποροῦνε νὰ τύχουν ἐδῶ καὶ κεῖ ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους μας.

«Ἀκόμα καὶ μεταξὺ μας, ποὺ ἔχουμε μείνει στὸ ἐσωτερικὸ, ὑπάρχουν ἀντιπρόσωποι τῆς ἀγριοσύνης, ποὺ βρῖσκουν τοὺς αἰχμαλώτους, ποὺ ζητᾶνε νὰ τοὺς κακομεταχειριστοῦνε, ποὺ συμβουλεύουσε τοὺς ἀρχηγούς μας νὰ μὴ δείχουν πιά ἔλεος, ποὺ πεθυμᾶνε ἕλες τὶς καταχτημέναι πολιτεῖαι στρωμέναι κάτω, ἴσαι μὲ τὴ γῆς!

«Συλλογιστεῖτε, πῶς πρέπει καὶ σ' αὐτὲς ἀκόμα τὶς σκληρῆς ἡμέραις νὰ φυλάξουμε τὶς καρδιές μας ἐλεύθερες γιὰ τὰ αἰσθήματα τῆς φιλανθρωπίας, ἂν θέλωμε νὰ γίνουμε ἐργάται γιὰ μελλοῦμεναι καλύτεραις ἡμέραις. Αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ ἱερότερο χρέος μας!»

Σὰ ὑπάλασμο στάζουσε ἴσαι τὴν καρδιά μας αὐτὰ τὰ λόγια, ποὺ νομίζει κανεὶς πῶς τάκούει ἀπὸ τὸ ἄγιο στόμα τοῦ Θεανθρώπου! Αὐτὰ εἶναι λόγια τυπω-

μένα, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ σπαθὶ τῆς γερμανικῆς λογοκρισίας, στὴ σοσιαλιστικὴ ἐφημερίδα «Vorwärts» τοῦ Βερολίνου, τῆς 5)18 Σεπτεμβρίου 1914!

«Ὅλες οἱ τέχναις καὶ ἕλες οἱ ἐπιστήμαι, ἕλες οἱ σοφίαις καὶ ἕλες οἱ φιλοσοφίαις εἶναι: ἀδύναμαι νὰ φητίσουνε τὰ πνεύματα, ποὺ δὲν τὰ θερμαίνει ἕνα ψῆλὸ καὶ ἄφραστο Ἰδανικὸ

K. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΤΟ "ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ", (*)

Ὁ κ. Παπανδρέου μᾶς βεβαιώνει ἀκόμη πῶς συντηρητικὸ κόμμα δὲ θὰ ὑπάρξῃ στὴν Ἑλλάδα: Δὲν ἔχουμε, λέει, οὔτε «εὐγενεῖς προνομιούχους», οὔτε κληρο, οὔτε ἀξιοματικοὺς μὲ συνείδηση ἰδιαίτερης τάξεως.

Ὅπως γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ρεύματα, ἔτσι καὶ γιὰ τὰ ἀπολυταρχικὰ δὲν μποροῦμε δυστυχῶς νὰ προφητέψουμε πῶς δὲ θὰ γεννηθῶν τέτοια στὴν Ἑλλάδα. Ἰσχυε χτές οἱ Ἑλληνες ἀξιοματικοὶ εἶτανε, φυσικά, κι' αὐτοὶ παιδιὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ κι' εἶχαν τὸ μᾶγυλὸ τοὺς θερμὰ ἀκκουπισμένο ἐπάνω στοὺς παλμούς τοῦ λαοῦ τοὺς. Σ' ἕμερα, ὕστερα ἀπὸ τοὺς πολέμους, καὶ μὲ τὴ βασιλικὴ στραταρχία, εἶτανε ἐπόμενο οἱ ἀξιοματικοὶ νὰ προσέξουσε τὴ θέληση τοῦ παλατιοῦ. Καὶ θὰ διδαχτοῦν, σιγὰ σιγὰ, πῶς γιὰ νᾶναι «τύποι» ἀξιοματικῶν πρέπει νὰποτελοῦν ξεχωριστὴ τάξη ἀπὸ τὸ λαὸ, νᾶναι φρουροὶ τῆς βασιλείας, ποὺ αὐτὴ εἶναι φρουρὸς τῆς στρατοκρατίας. Γιὰ τὸ ἴδιο πρᾶγμα θὰ πεισθεῖ καὶ ὁ κληρο.

Μ' ἕνα λόγο, ὑπάρχει στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶρα μιὰ ὁμάδα προνομιούχων ποὺ συνειδητὰ προσπαθεῖ νὰ σχηματίσει ἕνα συντηρητικὸ πυρῆνα: Τὰ στραταρχικὰ ραβδιὰ, οἱ δικέφλοι ἄετοί, τὰ ἐπίτιμα συνταγματαρχικὰ λίκια πριγκιπισσῶν, ἡ ρελλάμα τῶν Ἀθῶν Ἀμαρτωλῶν, τί ἄλλο φανερώουσε παρὰ μελετημένη ἀπόπειρα συντηρητικῆς προπαγάντας;

Στὰ ἄκρα συντηρητικὰ αὐτὰ ρεύματα, καθὼς καὶ στὰ ἄκρα δημοκρατικὰ, ὁ κ. Παπανδρέου δὲ δίνει σ. -μασία. Γιὰ ἄλλα πάλι, ὄχι τόσο σημαντικὰ στὸν τόπο μας, ὅπως τὸ γυναικεῖο, μιλεῖ σὰ νὰ ἐπρόκειτο ὁ φεμινισμὸς νὰ μᾶς ἔρθει σύγχρονα μὲ τὸ Σοσιαλισμὸ. Σὲ μᾶς θᾶργῆσει ἡ γυναίκα, περισσότερο ἀπὸ τὸν ἐργάτη, νὰποκτήσει μαζὶ μὲ τὴ σοσιαλιστικὴ τῆς μόρφωση καὶ τὰ δικαιώματά τῆς. Τὰ αὐστηρὰ Ἑλληνικὰ ἤθη, οἱ παραδόσαι κτλ. ποὺ ἀναφέρει τὸ «Ἑλληνικὸν Μέλλον», εἶναι ἀκριβῶς τὰ πολλὰ ἐμπόδια ποὺ θάπαντήσει ὁ φεμινισμὸς στὴν Ἑλλάδα. Μ' αὐτὸ, δὲ θέλωμε νάρνηθοῦμε πῶς ὁ πόλεμος ποὺ σήμερα κι' αὔριο θὰ γίνεταί μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν τάξεων, μεθαὔριο θὰ γίνεταί καὶ μεταξὺ τῶν δύο φύλων. Θέλωμε ἕμωσ νὰ

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στοῦ περασμένο φύλλου.

τονίσουμε πώς τὸ Ἑλληνικὸ σοσιαλιστικὸ κόμμα δὲ θάβανε τόσο ἀσήμαντο ὅσο τὸ ὑπολογίζει ὁ κ. Παπανδρέου πού προβλέπει πὼς οἱ λίγοι Ἕλληνες σοσιαλιστές θὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ συνεργαστοῦν μὲ τοὺς πολλοὺς δημοκράτες. Προτιμώτερο θὰ εἶτανε νὰ μὴ συμβουλεύαμε στοὺς ἐργάτες ἢ τοὺς μικροαστοὺς νὰ δημιουργήσουν φιλελεύθερα ἢ δημοκρατικὰ κόμματα, παρὰ νὰ παγαίναμε κατευθείας στὸ Σοσιαλισμὸ, ἀφοῦ στήν Ἑλλάδα δὲ χρειαζόμαστε πολιτικὰς ἐλευθερίες, ἀλλὰ οικονομικὰς μεταρρυθμίσεις.

Τὸ σοσιαλιστικὸ κόμμα θάβει ἀνάλογο μὲ τὴ βιομηχανία τοῦ τόπου—γράφει ὁ κ. Παπανδρέου—καὶ τὸ παραδεχόμεστε. Δὲ μᾶς φαίνεται ὅμως σωστὸ πὼς τὸ αὐριανὸ Κράτος «ὡς γνήσιον λαϊκὸν δημοκρατικὸν θὰ προσπαθεῖ διαρκῶς νὰ καλλιετερεύσει τὴν θέσιν τῶν ἐργατῶν καὶ τοιοῦτοτρόπως θὰ χαλαρώνει τὰς ἀντιθέσεις τῶν τάξεων». Αὐτὸ τὸ διαρκῶς δὲ θὰ ὑπάρχει διαρκῶς: Οἱ ἄστυ θὰ ξυπηγήσουν, κι' αὐτοί, θὰ ἀντιδράσουν στὶς ἐργατικὰς νεμεθεσίας καὶ στὸ τέλος τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος θὰ πάει μὲ τὸ μέρος τῆς ἀστικῆς τάξεως στήν ὁποία ἀνήκει. Ὅχι λοιπὸν τὴ «χαλάρωσις» στήν πάλιν τῶν κοινωνικῶν μας τάξεων—τὸ γενικὸ συμπέρασμα τοῦ κ. Παπανδρέου—ἔχουμε νὰ περιμένουμε, νὰ προστατέψουμε ἢ νὰ εὐχηθοῦμε, παρὰ τὴν πλήρη ἀντίθεση, ὅπως στὶς εὐρωπαϊκὰς κοινωνίας. Μὲ τὴ χαλάρωσιν θὰ φτάσουμε πίσω στήν πρωτερινὴ ὁμοιομορφία, στὴ φυλοκρατία καὶ στὴ συναλλαγὴ μὲ τὴ ἀντίθεση, στὴ ἐξέλιξί, μας καὶ στὸ Σοσιαλισμὸ. Γὰρ τοῦτο οἱ σοσιαλιστὲς ἔχουν χρέος νὰ ἀντιδράσουν σὲ κάθετι πού θάρθει νὰ χαλαρώσει τὴν πάλιν τῶν τάξεων. Κατ' ἀνάγκη ὥστε θὰ κτυπήσουν τὸ Σοσιαλισμὸ τοῦ Κράτους καὶ τοὺς ἀνείλικρινεῖς ἀποστόλους του.

Τὴν ἀντίδρασιν αὐτὴν, τὸν παράγοντα δηλαδὴ ἐργάτη—σοσιαλιστή, ὁ κ. Παπανδρέου δὲν τὸν λογαριάζει πολὺ τὸ κάνει, ἐπειδὴ θεωρεῖ δύσκολη τὴ σοσιαλιστικὴ ἀγωγή τοῦ Ἑλλήνα ἐργάτη. Δύσκολη, ὁμολογοῦμε πὼς εἶναι ὅταν ὅμως τελειώνεται γίνεται ἐπαναστατικὴ: Στὴν Ἑλλάδα, ὅπως καὶ σ' ὅλες τὶς μεσημερινὰς χώρες, εἴτε γιὰ λόγους ἰδιοσυγκρασίας, εἴτε ἐξαιτίας τῆς φτώχειας τοῦ Ἑλληνικοῦ προλεταριάτου ὁ Σοσιαλισμὸς δὲ θάβει «χαλαρωμένος» παρὰ ἐπαναστατικὸς.

Τὸ «Ἑλληνικὸν Μέλλον» εἶναι μιὰ φωτεινὴ, κι' ἀληθινὴ περιγραφή τοῦ Σοσιαλισμοῦ, γραμμὴν ἀπὸ ἀστὸ εἰλικρινή. Λέμε «ἀστὸ» καὶ λυπούμαστε πού τὸ βιβλίον δὲ μᾶς δίνει τὸ δικαίωμα νὰ ὀνμάσουμε τὸ συγγραφέα τοῦ σοσιαλιστή. Τὸ ἔγραψε, λέει, ἐπειδὴ πιστεύει στὴ συνειδητὴ ἐπέμβασι τῶν ἀνθρώπων στὸ νὰ ἐπιταχύνουν ἢ νὰ ἐπιβραδύνουν τὴν ἐξέλιξιν. Αὐτὸ τὸ πιστεύουν κι' ὅλοι σχεδὸν οἱ νεώτεροι σοσιαλιστὲς: Δὲ ζήτοῦμε νὰ ψέξουμε τὸ συγγραφέα γι' αὐτό. Βλέπουμε μόνο πὼς πούθεν δὲ δηλώνει ἂν ἔγραψε τὸ βιβλίον του γιὰ νὰ ἐπιβραδύνουν οἱ ἄστοι τὸν ἔρχομό τοῦ Σοσιαλισμοῦ στήν Ἑλλάδα ἢ γιὰ νὰ τὸν ἐπιταχύνουν οἱ σοσιαλιστὲς.

Κάπου ὁμολογεῖ πὼς πιστεύει στὴν «ἀνιοσοα» ἐξέλιξιν. Οἱ λέξεις ὅμως αὐτὲς ἐρχονται σὲ παραφρονίαν μὲ κάποιαν, θὰ λέγαμε, «κατιοσοαν ὀπισθοδρομικότητα», πού ἐκφράζουν οἱ τελευταῖες σελίδες τοῦ κειμένου μὲ φράσεις ὅσων τὶς ἀκόλουθες: «Οἱ Νεοὶ Ἕλληνες θὰ προσπαθήσουν νὰ ανταποκριθοῦν ἐπαρκῶς πρὸς τὰς παραδόσεις καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς φυλῆς (:)»—καὶ κεῖ ἔπυο ὁ κ. Παπανδρέου ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκη «ἰσχυροῦ στρατοῦ καὶ στόλου πρὸς ἔνωσιν τῆς Φυλῆς».

Δὲν τὸ ἐννοοῦμε αὐτό. Δὲ βλέπουμε ποιά συγγένεια μπορεῖ νὰ χεῖ ἢ ἐξέλιξιν μὲ τὶς παραδόσεις. Θὰ προτιμούσαμε ὁ κ. Παπανδρέου νὰ μᾶς ἔλεγε καθάρᾳ ἂν εἶναι φίλος τοῦ Σοσιαλισμοῦ ἢ ἐχθρὸς του: Περισσότερο ἀπὸ κάθε φανερὸ ἐχθρὸ του, ὁ Ἕλληνας σοσιαλιστὴς ἀρχισε νὰ φοβάται τὴν «Ἑλληνικὴ Κοινωνιολογία».

Nous en avons assez!

N. GIANNIOS

Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜΗ

Ο ΜΠΕΜΠΕΛ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Φίλε «Νουμά».

Στὴν «Ὀργάνωσις» τῆς Κυριακῆς, ὄργανο τοῦ Φυτοφαγικοῦ Δρακουλιστικοῦ Κόμματος, ἔξω ἀπὸ κείνα τ' ἀνόητα πού γράφονται γιὰ τὸ Σοσιαλιστικὸ Κέντρο τῆς Ἀθήνας, τὸ μόνο Κέντρο τὸ ὁργανωμένον πάνου στὶς Σοσιαλιστικὰς ἀρχὰς πού ψηφίστηκαν στὰ διεθνῆ σοσιαλιστικὰ συνέδρια, δημοσιεύει κι' ὁ χαριτωμένος Κουρεὺς τῆς Σεβίλλης κ. Σπυρίδων Παλιούρας ἕνα ἄρθρο μὲ τὸν τίτλο: «Πνευματικὴ ἀνεξαρτησία» καὶ γράφει ὅτι: «Εἶναι καιρὸς πιά ἡμεῖς οἱ ἐργάτες νὰ νιώσουμε πὼς δὲν εἶναι λογικὸ νὰ φίνουμε νὰ μᾶς διευθύνουν οἱ διάφοροι φιλεργάτες καὶ ἐντελεκτουέλες πού εἶναι «ἄνθρωποι ἀνείλικρινεῖς», «κατεργαρέοι» καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶναι διαφορὰ τὰ ἐγκεφαλικά κύτταρα τοῦ ἐπιστήμονος ἀπὸ τοῦ ἐργάτου, ἐκεῖνο πού μᾶς χωρίζει εἶναι τὸ καλλιεργημένον καὶ τὸ ἀκαλλιεργητο, νὰ φροντίσουμε λοιπὸν κι' ἡμεῖς νὰ καλλιεργήσουμε τὰ κεφάλια μας»

Εἶναι νὰ λιγώνεται κανένας στὰ γέλοια ἢ δὲν εἶναι: Ἔτσι πὼς τοῦ βουλήθηκε τοῦ ἐργάτη κ. Σουράφη, πού ξέρει καλῶς, καὶ τί εἶναι «ἐκτελεκτουέλες», στὰ καλὰ καθούμενα νὰ πάρει τὴν ἔδρα τοῦ Μπέμπελ στὴ Ράιτσταγ, πού κι' αὐτὸς εἶτανε ἐργάτης τορναδόρος: Εἶναι νὰ γελαίει κανένας μὲ τὶς πλουτοκρατικὰς βλέψεις τοῦ Παλιούρα, πού ἀπ' τὴ μιὰ λέει τοὺς διανοούμενους πού βρίσκονται πλαῖ στοὺς ἐργάτες ἀνείλικρινεῖς, κατεργαρέους, ἐκμεταλλευτὲς, κι' ἀπ' τὴν ἄλλη, παρουσιάζεται τελειοποίησι τοῦ ἐκμεταλλευτῆ, πού πάσχει γιὰ τὸν ἀδερφὸ ἐργάτη, μὰ ἔχει κι' ἔτοιμα, ἀ-